

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1889.

Första Kammaren.

N:o 23.

Onsdagen den 27 Mars, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades två protokollsutdrag för sammanträdet på förmiddagen.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 22 och 23 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, omfattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

1 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

2 punkten.

Herr statsrådet Wennerberg: 1887 års riksdag afgaf en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, i hvilken Riksdagen begärde, att Kongl. Maj:t måtte låta verkställa en utredning, huru vida icke nu varande pensionstagare inom folkskolelärareklassen skulle kunna få sina pensioner ofskortade sig tillsända. Det förhåller sig nemligen så, att dessa pensionstagare i allmänhet kunna anses erlægga för pensionens utfäende ett belopp af 3 kr. 30 öre eller något deröfver. Riksdagens nyss omförmälda skrifvelse innehöll bland annat, att det måste anses otvifvelaktigt, att denna afkortning i pensionerna »för dem är af icke ringa betydighet». Man måste väl också erkänna, att då många af dessa pensionstagare äro medellösa, enkor och pupiller, och deras pensioner uppgå till omkring 80 kronor för halfår, som för det lilla hushållet merendels åtgår till hyra och de nödvändigaste större utgifterna, så är denna återkommande utgift af 3 kr. 30 öre ganska betungande.

Kongl. Maj:t lät den begärda utredningen ske, och efter denna finner man, att pensionsanstalten skulle kunna öfvertaga äfven distributionen af pensionerna, dock med vilkor, att den finge ett ökad anslag, dels för de ganska lätt förekommande misräkningarne och dels för aflönande af en tjänsteman till, hvilken under sådana för-

*Höjning af
anslaget till
folkskolelära-
res pensione-
ring.*

Höjning af
anslaget till
folkskolelära-
res pensione-
ring.

(Forts.)

hållanden vore behöflig. Det belopp, som erfordras för att pensionerna således utan afdrag måtte kunna utgå, har af Kongl. Maj:t föreslagits till 2,400 kronor. Statsutskottet har emellertid funnit, att de, som mottaga pension, låt vara att den är liten, böra också underkasta sig den lilla kostnad, som därför ifrågakommer; och, i olikhet med Riksdagen, har utskottet ansett detta belopp »jmförelsevis obetydligt».

Jag kan icke finna annat än att så väl Riksdagen som utskottet haft skäl hvar och en för sin åsigt. Detta torde bero derpå, att de hafva sett saken från olika synpunkter. När emellertid så är, att Riksdagen i detta fall har begärt en lindring för de i allmänhet medellösa pensionstagarne, och det för staten icke åstadkommer en större omkostnad än 2,400 kr. för att desse skulle vara fria från denna kostnad af 3 kr. 30 öre, finner jag icke något egentligt skäl att nu afslå detta, helst man måste medgifva, att den utgift, som pensionstagarne i allmänhet få vidkännas, blifver sammanlagd betydligt större än denna för staten helt visst ganska lätt undvarliga summa.

Jag tager mig därför friheten att yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition och afslag å utskottets hemställan.

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Jag är, såsom af betänkandet synes, reservant i denna fråga. Då Riksdagen begärt en förändring, som jag trots vara ändamålsenlig, är jag redan därför benägen att bifalla densamma. Jag gör detta så mycket hellre, som det här är fråga om en klass af medborgare, för hvilken jag ömmar. Jag tror, att de hafva det ganska knappt, och för dem kan den minsta besparing hafva värde. Detta gör att jag för min del yrkar bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Det var icke utan att man på afdelningen var benägen att bifalla den kongl. propositionen, men orsaken till att denna sedermera strandade var, att direktionen begärt misräkningspenningar åt kassören. Man ansåg detta vara en ingalunda nödvändig förhöjning i hans löneförmåner. En annan sak, som äfven bidrog till den utgång frågan fick, var att det uti direktionens redogörelse fanns en vink om att, äfven om man nu beviljade detta anslag skulle det visserligen för tillfället räcka till, men framdeles då arbetet ökades och pensionärerna blefve flere, vore ett nytt anslag af behovet påkalladt. Detta var emellertid en framtidssak, som man icke ansåg höra till ämnet. Jag tror att frågan hade kunnat gå igenom, om man uteslutit dessa misräkningspenningar. För min egen del har jag ingenting deremot, hvarför jag förenar mig med den föregående talaren i hans begäran om bifall till den kongl. propositionen.

Herr von Hedenberg: Då framställning från Riksdagen gjordes, att dessa pensioner skulle, såsom hittills, utbetalas dels genom pensionskassan och dels genom landtränterierna, förmodade man, att detta skulle kunna ske utan något ytterligare aflöningsbidrag till tjänstemännen. Men då begäran derom framstälts, hafva andra åsikter gjort sig gällande, i synnerhet efter den utredning, som föreligger, hvaraf man finner, att dessa pensionstagens antal är högst be-

tydligt. Antalet af dem, som lyfta sina pensioner utom hufvudstaden, uppgår till 1,175 personer och 150 uttaga sina pensioner i sjelfva kassan. Det faller af sig sjelft, att, under sådana förhållanden, det icke lär vara möjligt att utbetala dessa pensioner, uppgående f. n. till 515,000 kr. och framdeles, då pensioneringen blifver fullt genomförd, äro beräknade till 1 million, i små poster, utan att ett betydligt arbete skall äligga pensionskassans tjänstemän. Allt detta sammanräknadt, jemte den vidlyftiga apparat, som skulle erfordras för att identifiera pensionärerna och tillgodose deras rättigheter, var kanske icke så noga förutsedt, och vid sådant förhållande fann man, att pensionärerna väl borde kunna underkasta sig sjelfva det besvär och de kostnader, som äro förenade med att lyfta pensionerna såsom hittills. De betala icke sjelfva något till sin pensionering, och äfven detta har varit ett bidragande skäl att inom utskottet förorda afslag på den gjorda framställningen.

Jag anhåller därför om bifall till utskottets hemställan.

Herr Gilljam: Då jag är ledamot i den direktion, som har förvaltningen af dessa kassor om hand, och ur denna synpunkt möjligen betraktas såsom partisk, skall jag icke framställa något yrkande. men jag har ansett mig böra lemna ett par upplysningar i den nu föreliggande frågan.

När Riksdagen gått in till Kongl. Maj:t med en skrifvelse för vinnande af ett önskemål, som Riksdagen förklarar vara behjertansvärdt, icke bör väl då denna kostnad af 2,400 kr. verka så synnerligen afskräckande. Det anfördes af en talare, att man begärt en summa af 1,000 kronor såsom misräkningspenningar åt kassören, och att detta skulle i någon mån gjort statsutskottet obenäget att tillstyrka förslaget. Dessa 1,000 kronor äro naturligtvis icke beräknade blott och bart såsom misräkningspenningar, utan de äro beräknade såsom en skäligen ersättning för ett oförutsedt ökadt arbete. Redan nu skulle det blifva fråga om att skicka utaf minst 2,400 värdebref, innehållande pensioner, hvilka belopp måste i hvartenda fall noga granskas, innan de afsändas. Försändelserna sluta derjemte ofta på en ojemn summa i kronor och ören, hvarför misräkning är mycket möjlig. Den begärda summan 1,000 kr. skulle således visserligen nppföras i staten under namn af misräkningspenningar, men hufvudsakligen utgöra ersättning för ett nytt arbete. Jag vill i sammanhang härmed nämna, att kassören, som skulle hafva hufvudbestyret med detta arbete, förlidet år fick sin lön på ordinarie stat så knappt tillmätt, att den i verkligheten var 500 kronor mindre än det arvode, som förut utgått till honom. I följd deraf har den nu varande kassören begagnat sig af sin rätt att icke ingå på den nya lönestaten. Under sådana förhållanden måste naturligtvis direktionen vara så mycket mera angelägen, att en skäligen ersättning beredes honom för det synnerligen ökade och ansvarsfulla besvär, som nu skulle blifva honom ytterligare pålagdt.

Vidare vill jag med anledning af samme talares anmärkning, nämna, att direktionen med full afsigt påpekat, att detta belopp 2,400 kr. icke kan vara tillräckligt för all framtid, emedan kassan är i ständig tillväxt,

*Höjning af
anslaget till
folkskollära-
res pensioner-
ring.*

(Forts.)

*Höjning af
anslaget till
folkskolelära-
res pensione-
ring.*

(Forts.)

både i afseende på det samlade kapitalet och pensionärernas antal. Man har beräknat att pensionstagarne ökas med 100 för hvarje år. Derför ansågo vi oss vara skyldiga att nämna detta, på det att ingen skulle kunna komma och säga, att vi först begära en liten summa, som sedermera visar sig vara otillräcklig. Men vi förklarade uttryckligen, att för den närmaste framtiden skulle detta belopp vara tillräckligt. Har direktionen, såsom ock under diskussionen antydts, haft något bisyfte, har detta varit att erhålla tillgång till aflönande af en kassakontrollant, som redan nu vid tiderna för pensionsutbetalningarna i hittills föreskrifven ordning visat sig vara erforderlig. För detta ändamål begärde vi förlidet år hos Kongl. Maj:t en ökning af expensmedlen med 800 kronor, en framställning, som af Kongl. Maj:t godkändes, men af Riksdagen afslogs. Skulle den af Riksdagen begärda anordningen med pensionernas utbetalning komma att införas, blefve behöfvat af en dylik kassakontrollant alldeles oafvisligt och direktionen kunde under sådana förhållanden icke underlåta att såsom vilkor för pensionernas omedelbara utbetalande på nu föreslaget sätt uppställa fordran på nödigt anslag till aflönande af en kassakontrollant, som under den öfriga delen af året derjemte skulle lemna nödigt amanuensbiträde.

Detta har jag velat nämna men jag har, såsom jag i början af mitt anförande sade, icke något yrkande att framställa.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu förevarande punkt hemställt och vidare derpå att Kammarerna, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

3—8 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

9 punkten.

*Pension för
navigationslä-
raren O. Offer-
man.*

Herr Kajerdt: Då Kongl. Maj:t föreslagit och de myndigheter, som i ämnet varit hörda, förordat det högre beloppet för ifrågavarande pensionssökande, så tager jag mig friheten att yttra några ord i detta syfte. Jag vill dock förutskicka den upplysningen, att jag ingalunda är den, som kommer att yrka statskassans betungande med många och stora pensioner, i synnerhet som jag anser att det är hvarje tjänstemans likasom hvarje mans ovilkorliga skyldighet att i mån af behof medelst liffförsäkring eller på annat sätt betrygga sin familjs existens, i händelse af hans bortgång. Här föreligger dock ett annat fall. Här är det, såsom bekant, fråga om en pension under hans kanske få återstående lefnadsdagar för en af ålder och sjuklighet nedtryckt tjänsteman. Jag ber då att få för kammarerna påpeka huru som, enligt utskottets betänkande, den sökande, läraren vid navigationsskolan i Vestervik, är född år 1820 och således nära 70 år gammal, samt att han varit i statens tjänst i 50 år, hvaraf omkring 30 år vid sin nuvarande befattning, att hans tjänstgöring är af så väl

inspektörer som styrelser väl vitsordad, hvartill kan läggas den upplýsningen, att det ifrågavarande, i en mindre stad belägna, navigationsläroverket är kanske ett bland de mest besökta i riket. Det har haft ända till 40 å 50 elever, deraf ungefär hälften varit styrmän eller elever i den klass, hvori han undervisat. Reglementet för navigationsskolan fastställer, att skolan skall utom maskinist- och mekaniska undervisningsämnen, delas i två sjelfständiga klasser, nemligen kaptens- och styrmansklasserna. Deraf torde väl framgå, att hans verksamhet såsom lärare kan jämföras med sjelfva föreståndarens, om hvilken finnes stadgadt i kongl. reglementet för navigationsskolor af år 1877, att föreståndaren skall, när han uppnått 65 lefnads- och 35 tjensteår, vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragning-staten från tjensten afgå. Marinförvaltningen har anført denna omständighet såsom talande för sökanden, förmodligen i afsigt att framställa, att han i viss mån varit föreståndarens jemlike, oaktadt han icke finnes såsom pensionsberättigad i reglementet upptagen. Emellertid torde det icke kunna förnekas, att han är en statens tjänsteman och såsom sådan civil, eftersom han icke tillhör militar- eller ecklesiastikstaten, och då skall jag be att få citera statsutskottets utlåtande n:o 3 då det gälde pensionering af tjänstemän inom poststaten. Utskottet säger der: »hittills har i fråga om pensionsålder och pensionsbelopp för postbetjente tillämpats de äldre bestämmelser, på grund af hvilka civile tjänstemän och betjente voro berättigade att erhålla afsked med löns bibehållande såsom pension antingen vid fyllda 70 år och minst 30 års oafbruten tjänstetid eller ock vid 65 års ålder». Då Offerman nu är så nära 70 år och han tjänstgjort i 30 år vid sin nuvarande befattning samt 50 år i statens tjänst, synes mig att skäl finnas att taga detta stadgande i öfvervägande och kanske tillämpa det i detta fall.

Vidare säger utskottet angående den ifrågavarande pensionen:

»Enär Offerman, derest han qvarstannat vid flottan, sannolikt icke skulle hafva kunnat bekomma större pension än 1,000 kronor, har utskottet ansett sig icke böra tillstyrka beviljande af pension åt Offerman till högre belopp än nyssnämnda.»

När man läser detta, synes det, om icke sannolikt, åtminstone möjligt, att han gått förlustig någon del af den pension, som han kunnat bekomma, i fall han qvarstannat i sin första verksamhet, en verksamhet, som jag anser icke på något sätt kan vara för det allmänna viktigare än den han med stort arbete utöfvat såsom lärare och utdanare af denna »rudis indigestaque moles» som vi veta anmäla sig till undergående af styрманsexamen.

Sntligen ber jag att få upplysa kammaren om, att här finnas dessutom andra ömmande omständigheter utom de i statsutskottets betänkande upptagna, nemligen en med läkareintyg bestyrkt svår sjukdom, hvilken antagligen gör, att han kanske icke kommer att så länge betunga statsverket. Vidare har han i sin familj tvenne döttrar, som, vordna enkör med flera barn, måste anlita sin faders knappa bröd. Så vidt han kan hjälpa, gör han det, ehuru hjälpen icke blifver så synnerligen stor. Jag vet visserligen att statsutskottet har förordat det lägre beloppet, utan att någon deremot anmält sin re-

*Pension för
navigationslä-
raren O. Offer-
man.*

(Forts.)

*Pension för
navigationsslä-
raren O. Offer-
man.*

(Forts.)

reservation, och jag anser därför icke skäl att ensam yrka det högre, af Kongl. Maj:t föreslagna, beloppet, men jag öfverlämnar saken till kammarens bepröfvande och under förutsättning att någon mera delar den åsigt jag uttalat, ber jag att få yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr von Hedenberg: Efter det sista anförandet, som egentligen icke berörde mycket annat än hvad som står i statsutskottets betänkande, skulle det väl icke vara så mycket att tillägga. Jag vill blott erinra, att redan från unga år har den ifrågakvarande personen åtnjutit kronans underhåll. Han har från sitt 12:te år fått sin uppfostran på kronans bekostnad och har allt sedan dess åtnjutit kronans bröd, till dess han uppnådde 43 eller 44 års ålder då han tog afsked från flottan. Han har sedan varit underlärare i navigationsskolan i Vestervik. Om han hade kvarstått vid flottan, är det icke blott sannolikt utan det är alldeles säkert, att han icke skulle fått högre pension än 1,000 kronor. Han har sålunda bibehållits vid sin rätt, sådan han hade den vid afskedet. Samma resonnement har man i detta utlåtande följt sedermera vid tillstyrkande af pensioner och det har följts mången gång förut. Jag har därför ansett, att man icke i förevarande fall kunde gå längre eller hoppas få mera. Dessutom vill jag nämna att biträdande navigationsslärare finnas i alla navigationsskolor och skulle man ställa dem i pensionsväg i paritet med föreståndarne och öfverlärarne, så befarar jag, att detta blifver mera betungande för statskassan, än Riksdagen vill åtaga sig.

Jag inskränker mig till att yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, bifölls utskottets i föreliggande punkt gjorda hemställan.

*Förslag om
kamreraren C.
Selins upp-
förande på in-
dragningsstat.*

10 punkten.

Herr vice talmannen: Jag anhåller att med några ord få fästa kammarens uppmärksamhet på denna punkt. Kongl. Maj:t har föreslagit, att kamreraren i landbruksakademien Carl Selin måtte berättigas att från och med år 1890 årligen under sin lifstid från allmänna indragningsstaten uppbära 1,050 kronor i pension. Utskottet har afstyrkt detta förslag, hufvudsakligen på den grund, att den utredning, som plägade föregå Kongl. Maj:ts framställningar af denna beskaffenhet, här skulle saknas. Denna utredning förekommer emellertid i statsrådsprotokollet, i samband med förslaget till inrättande af en landbruksstyrelse. I sammanhang med inrättandet af denna landbruksstyrelse har nemligen den tjänst, som kamreraren Selin innehar, blifvit indragen så till vida, som den varit aflönad af statsmedel. I följd af den vidsträckt medelsförvaltning, som Selin omhänderhaft i egen skap af kamrerare hos landbruksakademien, har han nemligen åtnjutit af statsmedel årligen 1,050 kronor, under det att han af akademiens medel åtnjutit årligen 450 kronor. Då han varit antagen till kamrerare i akademien i öfverensstämmelse med dess af Kongl. Maj:t fastställda stadgar, och icke från tjänsten kunde skiljas annorlunda

än för tjänstefel, synes det för mig gifvet att, på sätt äfven Kongl. Maj:t ansett, denna pensionsfråga borde betraktas såsom en vanlig fråga om en tjänstemans uppförande på indragningsstat, då den tjänsthan innehar, i följd af förändrad organisation, bortgår. Det är derpå som Kongl. Maj:ts framställning grundar sig.

Förslag om kamreraren C. Selinus uppförande på indragningsstat.

(Forts.)

Man kommer utan tvifvel att åberopa, att Selin, som varit räntmästare i statskontoret, i sådan egenskap uppbär pension. Ja väl detta är också icke någon vanlig pensionsframställning, utan det är en framställning om uppförande på indragningsstat af en person, hvars tjänst försvunnit, något som Riksdagen på Kongl. Maj:ts framställning många gånger förut har gjort. Och den omständighet, att landbruksakademiens förvaltningskomité icke varit inrangerad såsom ett vanligt embetsverk, bör icke göra någon skilnad, då komitén, likasom dess kamrerare fullgjort med vanliga embeten förenade äligganden. Då emellertid af de föreslagna 1,050 kronorna 150 kronor utgå från boskapsfonden, och denna aflöning kan anses af mer tillfällig beskaffenhet, har jag i min reservation inskränkt mig till att yrka, att pensionen här uppföres på indragningsstat endast med återstående beloppet eller 900 kronor, och får jag således värd-samt anhålla om proposition på bifall till Kongl. Maj:ts förslag, endast med den ändring, att beloppet nedsättes till 900 kronor.

Herr Almén: Då här icke är fråga om någon sorts barmhertighet, utan, så vidt jag kan begripa, endast om en enkel gärd af rättvisa mot en tjänsteman, som utan eget förvällande i följd af omreglering af det embetsverk, i hvilket han arbetat, afgår från sin tjänst; så synes mig billigt vara, att Riksdagen nu, såsom, så vidt jag vet, alltid tillförne, ser till, att den person, som får afsked mot sin vilja och utan någon sin försummelse, bibehålles vid sina löneförmåner. Jag får alltså yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Jag tror icke, att Riksdagen har brukat vid tillfällen, då embetsverk eller dermed jemförlig allmän inrättning omorganiserats, att beröfva någon dervid anställd person hans inkomster. Om denne icke haft fullmakt, är förhållandet väl formelt olika, i sak är det dock detsamma, och jag tillåter mig därför att yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr von Hedenberg: Jag kan icke alls likna denna tjänstindragning vid vanliga sadana. Detta är en tjänst, som är tillsatt på förordnande af landbruksakademien, och då tjänsten icke vidare kommer att fortfara, kan icke tjänstens innehafvare heller anses böra bibehållas vid sina löneförmåner, lika litet, som om till exempel någon vore förordnad att sköta ett embete, och hade annan tjänst derjemte, han, om detta embete indroges, därför skulle komma i åtnjutande af den lön, han hade på förordnande. Och då härjemte kongl. räntmästaren Selin har på indragningsstat enligt kongl. brefvet den 9 oktober 1885 4,000 kronor och torde få bibehålla den inkomst, han har af landbruksakademien, så föreställer jag mig, att han får den ersättning från statsverkets sida, som bör honom lämpligen tillkomma. Jag yrkar därför bifall till statsutskottets förslag.

Förslag om
kamreraren C.
Selins upp-
förande på in-
dragningsstat.

(Forts.)

I detta anförande instämde friherre *Klinckowström*.

Herr statsrådet von Krusenstjerna: Jag är i det väsentligaste förekommen af de båda första talarne. Detta är, såsom de erinrat, icke en vanlig pensionsfråga, utan en fråga om en persons uppförande på indragningsstat i följd deraf, att anslaget till aflöning af den befattningskomité är såsom sådan ännu öfverstyrelse för jordbruket, och för fullgörande af dess förvaltningsbestyr har komitén åtskillige tjänstemän hos sig anställda, till hvilkas aflöning statsverket bidrager i väsentlig mån. I sammanhang med det beslut, som Riksdagen nyligen på Kongl. Maj:ts förslag fattat om inrättande af en landtbruksstyrelse, som skall öfvertaga förvaltningskomiténs bestyr i dessa hänseenden, har Riksdagen dragit in större delen af anslaget. Det synes mig då vara icke blott billigt, utan i fullkomlig öfverensstämmelse med hvad Riksdagen förut gjort vid sådana omorganisationer, att de, hvilka derigenom gå i mistning af anslag till deras löner, få uppbära dessa löner på indragningsstat. Den omständigheten att Selin icke är tillsatt af Kongl. Maj:t, utan af komitén, synes mig icke i detta fall betyda något, och icke heller den omständigheten, att han uppbär pension såsom för detta räntmästare. Ty här är icke fråga om barmhertighet, utan här är fråga, huru vida den lön, som han förut åtnjutit, skall uppföras på indragningsstat, när anslaget dragits in. Jag skulle helst sett, om Kongl. Maj:ts förslag vunnit Riksdagens bifall oförändradt, men då det icke vunnit understöd, utan i stället yrkats, att beloppet måtte bestämmas till 900 kronor, instämmer jag i detta yrkande.

Herr Casparsson: Om för befrämjande af något statens ändamål en befattnings indrages, och innebafvaren af denna befattnings utan något sitt förvällande går miste om de med befattningen förenade förmåner, så tror jag, att billigheten kräfver, att staten lemna honom någon ersättning deraf. Det är förhållandet i förevarande fall, och det är deraf, som Kongl. Maj:t har begärt den ifrågavarande pensionen till kamreraren Selin. Jag får säga, att jag tycker det vore hårdt, om han nu skulle utkoras till offer för den nya landtbruksstyrelsen. Deraf har jag förenat mig i den reservation, som herr vice talmannen afgifvit, och förenar mig nu äfven i det yrkande, som af honom blifvit framställt.

Herr Almén: Här yttrades nyss af en talare, som var för utskottets förslag, att kamreraren Selin redan förut hade så mycket af staten, att han torde böra vara nöjd; han hade fått hvad honom tillkomme. Mig förefaller det såsom om, då Riksdagen beviljade honom anslag på indragningsstat, var det för hans befattnings såsom kongl. räntmästare. Han fick förmodligen då, hvad Riksdagen ansåg honom såsom sådan förtjena. Den saken är dermed afslutad. Nu åter är det fråga om en förändring eller indragning af ett embetsverk eller dermed jemförlig inrättning, dervid man, utan att personen gjort sig

skyldig till fel, och utan att han är oförmögen att sköta sin tjänst, helt enkelt på grund af indragningen ämnar taga ifrån honom den inkomst, han nu har. Det anfördes såsom ett ytterligare skäl härför, att det var icke fullmägt, utan förordnande han innehade på denna tjänst. Sådant låter bra, men man bör se något mera på saken, än på formen. Detta förordnande har räckt i sjutton år och verket har funnits mycket längre. Ett förordnande inom ett verk, der det blott utdelas förordnanden på dessa tjänster, och ett förordnande, som räckt i sjutton år, synes mig vara af samma värde som en fullmägt. Jag hemställer, om icke detta förordnande under sådana förhållanden bör anses lika med en fullmägt. Jag vill för öfrigt härvid åberopa en analogi. De under landbruksakademiens förvaltningskomité lydande landbruksingenjörerna hafva också förordnanden, men Riksdagen gifver dem ändå pensioner, då tiden är inne. Samma är förhållandet med de för mejerirörelsen och boskapsskötselns anstälde ingenjörer. En af dem har haft förordnande, ingen fullmägt, men han har nyligen detta oaktadt fått pension på indragningsstat.

Förslag om kamreren C. Selins uppförande på indragningsstat.
(Forts.)

Jag kan icke se annat, än att här är fråga om en enkel gärd af rättvisa och jag yrkar derfor bifall till herr vice talmannens förslag.

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Jag kan icke alldeles gå in på det resonnement, som här blifvit framställt af de talare, hvilka yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition. Det måste väl i allt fall vara skillnad mellan den person, som har en tjänst på stat, af Kongl. Maj:t beviljad, om genom en ny organisation denna tjänst indrages, och den person, som har ett förordnande, icke af Kongl. Maj:t, utan af ett sällskap, en société, en akademi. Det ena är en tjänst på stat, antagen af Kongl. Maj:t och Riksdagen, det andra ett förordnande och Kongl. Maj:t har endast begärt penningar för att uppehålla befattningen; här är icke någon direkt lön beviljad. Det är ju ock en regel, att om en person innehar två befattningar på stat så får han betala pensionsavgifter för båda men får vid afskedet ej uppbära pension för mer än den ena. Det är således icke enligt med författningarne, att han får pension från båda. Den omständigheten, att här den ena platsen blifvit indragen, inverkar icke på saken, ty det är icke hans egentliga tjänst, som här blifvit indragen, det är blott den tjänst, på hvilket han haft tillfälligt förordnande, och der kunde han hafva fått sitta kvar i all sin lifstid, utan att få någon rätt till pension, under det han allt jemt fick uppbära pension för den andra tjänsten, som han innehaft på stat. Således tycker jag, att när han fått den pension, hvartill han haft rätt, har han ingenting vidare att klaga på. Vill Riksdagen af nåd gifva honom det, nå väl, men jag tror, att det är en farlig princip. Vi hafva haft mycket att göra i statsutskottet med mera ömmande omständigheter, då det varit oss långt svårare att afstyrka framställningar om anslag på nionde hufvudtiteln, än som här varit fallet.

Friherre Klinckowström: För mig är det en psykologisk gåta, huru det är möjligt under de förhållanden, som nu blifvit be-

*Förslag om
kamreraren C.
Selins upp-
förande på in-
dragningsstat.
(Fv ts.)*

kanta för kammaren, att bevilja det anslag, som här af Kongl. Maj:t blifvit satt i fråga. Den ifrågavarande personen Selin har, såsom herr Hedenberg nyss upplyste, en pension på indragningsstat af 4,000, säger 4,000 kronor. Och nu äro vederbörande icke nöjda dermed, utan vilja söka ett ytterligare tillskott på statens bekostnad. Man säger, att de 4,000 kronorna äro på indragningsstat, men det vet litet hvar, att när under föregående år beslutits pensioner, hafva alltid afräknats de pensionsbelopp, som den ifrågavarande personen haft från annat håll, än statens, och under sådana förhållanden finner jag, att penningarne äro lika goda och förslå lika bra till underhåll, de må komma från det ena eller andra hållet. Den kamrerare, som har 4,000 kronors pension, tyckes mig hafva mer än nog, i jemförelse med många andra. Jag röstar för bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner. först på bifall till utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan och sedan derpå, att Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle besluta, att kamreraren i landtbruksakademien Carl Selin måtte berättigas att från och med år 1890 årligen under sin lifstid från allmänna indragningsstaten uppbära 900 kronor; och förklarades den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

11 punkten.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

12 punkten.

*Pension för
landskontori-
sten G. G.
Lundmark.*

Herr statsrådet von Krusenstjerna: Landskontoristen Lundmark uppbär i lön 1,000 kronor förutom tjänstgöringspenningar. Kongl. Maj:t har föreslagit, att som han är o tjenstbar, han måtte få afsked med bibehållande af lönen såsom pension. Utskottet åter har hemställt, att pensionsbeloppet måtte nedsättas till 800 kronor. För Lundmark sjelf, antager jag, är det skäligen likgiltigt, hvilket belopp som bestämmes, 1,000 kronor eller 800 kronor. Bestämmes pensionen till 1,000 kronor, så tager han afsked med 1,000 kronor i pension, bestämmes den till 800 kronor, så stannar han kvar, men utan att sköta sin tjenst och uppbär alltjemt sin lön 1,000 kronor. Han kan icke entledigas från befattningen, men han begär tjänstledighet, ty han har sådant sjukdomsbetyg att detta icke kan honom förvägras. För honom ställer sig således förhållandet lika, hvilket som än blifver Riksdagens beslut. Men det är icke likgiltigt för länsstyrelsen, om befattningen uppehålls af en vikarie eller af en ordinarie tjänsteman. Detta har varit skälet för Kongl. Maj:ts framställning. Utskottet har till stöd för sitt förslag om nedsättning af pensionens belopp åberopat exemplet af landskanslisten Stiegler i Vermlands län, för hvilken Riksdagen år 1887 bestämde en pension af 800 kronor. Men då anfördes just såsom skäl, hvarför beloppet nedsattes från 1,000 kronor till 800 kronor, att hans tjänsteår icke voro många. Efterser

man, så finner man, att Stiegler hade 44 lefnadsår och 20 tjensteår. Lundmark deremot har 62 lefnadsår och 40 tjensteår; således till och med flera tjensteår, än som erfordras för pensions erhållande.

Det är med afseende å dessa förhållanden jag hemställer, att kammaren måtte bifalla Kongl. Maj:ts förslag.

*Pension för
landskontori-
sten G. G.
Lundmark.
(Forts.)*

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Det är alls icke något nöje att här yrka bifall till en nedsättning uti det af Kongl. Maj:it föreslagna pensionsbeloppet, helst då fråga är om en person i den samhällsställning, Lundmark innehar. Men jag ser mig nödsakad att så göra därför, att statsutskottet har ansett, att någon skilnad bör vara mellan den, som har full pensionsrätt, emedan han fullgjort alla prästanda, och den, som får pension i otid.

Då den person, som ifrågasättes att erhålla pension i förtid, innehar en vigtig befattning, hvars uppehållande med vikarie möter svårighet, ligger deruti ett kraftigt skäl att genom pensions beviljande snarast möjligen återbringa tjenstens skötande i normalt skick. Men att så är förhållandet med Lundmarks plats, derom hafva vi icke kunnat öfvertyga oss. Det kan hända, att Lundmark står qvar, till dess han blifver pensionsberättigad, men hans befattning kan väl i allt fall upphållas. Det är å andra sidan möjligt, att han nöjer sig med det af utskottet föreslagna beloppet och säger, att när jag är oduglig, så bör jag afgå med pension och icke vidare uppbära en lön, för hvilken jag icke kan göra tjenst.

Jag kan således icke medgifva, att utskottet har gjort något orätt. Statsutskottet har tagit för grundsats att i sådana undantagsfall, då en person, som om några år skulle få full pension, begär pension tidigare, göra någon nedsättning i pensionsbeloppet. Derfor ser jag mig också nödsakad att yrka bifall till statsutskottets förslag.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr grefven och talmannen i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu förevarande punkt hemställt och sedan derpå att Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla denna framställning oförändrad, samt förklarade sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Alin* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i 12 punkten af sitt utlåtande n:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren utskottets hemställan, så vidt den skiljer sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, och bifaller denna framställning oförändrad.

Omröstningen företogs, och vid dess slut, sedan jemväl den förseglade sedeln öppnats, befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 45;
Nej — 46.

*Pension för
landskontori-
sten A. P.
Hansson.*

13 punkten.

Herr Bergström: Den oförmodade utgång, som den förra voteringen fick, föranleder mig att yrka, att Kongl. Maj:ts proposition, äfven hvad angår denne landskontorist, måtte bifallas.

Jag kan icke se, hvarför han skall få sämre än den förre och är öfvertygad att kammaren för konsekvensens skull äfven i denna del bifaller Kongl. Maj:ts proposition.

Herr von Hedenberg: Då ifrågavarande tjänsteman icke är mer än 35 år och af sin elfvaåriga tjänstetid varit sjuk sex år, hvarunder han likväl åtnjutit lön, yrkar jag bifall till statsutskottets förslag i denna punkt.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets i nu föreliggande punkt gjorda hemställan och vidare derpå att Kammaren, med afslag å samma hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla denna framställning oförändrad; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

14 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

15 punkten.

Mom. a.

*Pension för
storskiftes-
landtmätaren
E. T. Did-
rikson.*

Herr Treffenberg: Mitt uppträdande denna gång föranledes af det svaga hoppet att mot statsutskottets enhälliga afstyrkande söka beveka kammaren att bevilja det af Kongl. Maj:t föreslagna pensions beloppet. Det är gifvet, att, då alla hufvudsakliga skäl för pensionen redan förut i statsrådsprotokollet äro andragna, det för mig, som vill understödja Kongl. Maj:t, icke återstår annat än att på sin höjd ytterligare utmynta och amplificera dessa skäl.

Utskottet har till stöd för sitt afstyrkande anmärkt, att storskifteslandtmätaren Didrikson icke uppfyllt de i 1875 års riksdagsbeslut be-

stämde villkoren för erhållande af pension å allmänna indragningsstaten. Vi skola tillse, huru härmed förhåller sig. Enligt 1875 års beslut skola storskiftes- och afvittringslandtmätare hafva tjenat staten i 30 år, hvaraf minst 25 år vid storskiftes- eller afvittringsverken, samt hafva uppnått 60 lefnadsår. Vid innevarande års utgång har Didrikson tjenat staten öfver 35 $\frac{1}{2}$ år, och han har tjenstgjort vid storskiftesverket i 24 år 8 månader. Det fattas således 4 månader i den tjenstgöringstid vid storskiftesverket, som för pensionsrätten erfordras. Men jag har all anledning att tro, och denna tro stöder sig på ett muntligt meddelande af chefen för landtmäteristyrelsen, att det nog fins så mycket för Didrikson passande arbete kvar vid 1890 års ingång, att han kan blifva sysselsatt dessa fyra månader, d. v. s. till och med april. Om nemligen hans afsked beviljas i april månad, så utfaller hans pension derpå följande maj, och då har han fullgjort detta villkor att hafva tjenat vid storskifte verket i 25 år.

Men nu kommer den ledsamma omständigheten, att Didrikson vid innevarande års utgång icke uppnått den föreskrifna lefnadsåldern. Han är nemligen då endast 57 år gammal och det fattas således tre år. Noga räknadt är det dock icke mer än 2 $\frac{1}{2}$ år under förutsättning nemligen att han, såsom jag antagit, erhåller afsked i april månad nästkommande år. Han är född den 10 oktober 1832, och då kunna herrarne lätt räkna ut, att, i fall han får afsked i april nästa år, det endast skulle fattas 2 $\frac{1}{2}$ år i den erforderliga lefnadsåldern. Nu är likväl att märka, att det ju icke beror på honom, att han icke kan fullgöra det ifrågavarande villkoret. Här möta flera hinder, som han icke kan hafva, i det: att han är sjuklig, så att han icke kan fullgöra det med tjensten förenade arbetet; att vidare det icke fins något för honom passande arbete att tillgå; att slutligen, äfven om han kunde användas vid storskiftesverket, storskiftesarbetet likväl efter all anledning helt och hållet afslutats, innan han uppnått den föreskrifna lefnadsåldern. Enligt hvad landtmäteridirektören officiellt tillkännagifvit, komma nemligen storskiftesarbetena sannolikt att sluta år 1891. Men då Didrikson först den 10 oktober 1892 uppnår 60 års ålder, så blir det ju för honom omöjligt att fullgöra det villkor, hvarom nu är fråga.

Herrarne må icke tro, att Didrikson kan tvinga sig till att få tjenstgöra, ty han har endast förordnande, hvilket när som helst kan och ofelbart också kommer att återkallas.

Jag ber kammaren äfven lägga märke till en annan bevakande omständighet. För en del af herrarne torde icke vara känt, det sätt, hvarpå storskiftesarbetet i Dalarne från början varit anordnadt, nemligen sålunda att arbetena verkstälts genom ett visst antal på förordnande antagne storskiftes- och afvittringslandtmätare. Nu hafva på de senare åren en del landtmätare afgått. Dessa hafva icke blifvit ersatte med andra, utan man har för att icke arbetet vid storskiftesverket skulle alltför mycket försenas, sökt hjälpa sig fram medelst anlåtande af flera extra biträden. På så sätt hafva ända till fem å sex extra biträden årligen förordnats utan att man återbesatt platserna i de afgångnes ställe, naturligtvis af det skäl, att, då man

*Pension för
storskiftes-
landtmätaren
E. T. Did-
rikson.
(Forts.)*

*Pension för
storskiftes-
landtmätaren
E. T. Didrikson.*
(Forts.)

ansett att arbetena inom en ganska kort tid skulle sluta, man ville förekomma, att de då afskedade tjänstemännen skulle ställas på bar backe utan sysselsättning och inkomst. Det lider intet tvifvel, att, då dessa äldre storskifteslandtmätare inträdde i tjänstgöring, de icke kunde ana något sådant som att de icke skulle få tjena ut sin tid vid afvittringsverket, till dess de blefve pensionsberättigade, emedan de icke då kunde förutse, att man skulle påskynda arbetena och storskiftesverkets avslutande medelst extra biträden. Det lider icke heller något tvifvel, att, om icke extra biträden anlåtats, utan allt arbete uppehållits med de återstående gamle landtmätarna, som hade förordnande på tjensten. Didrikson hade kommit i samma ställning som de andre landtmätarna, hvilka af landtmäteristyrelsen föreslagits till erhållande af pension. Utan Didrikson hafva nemligen två andra storskifteslandtmätare af landtmäteridirektören anmält till erhållande af pension, men Kongl. Maj:t har icke funnit skäl att nu begära pension för någon mer än Didrikson.

Till sist ber jag herrarne fästa uppmärksamheten derpå, att det verkligen fins ett visst talsintresse förbundet med att man icke bör vara för njuigg i afseende på dessa pensioner. Den, som är litet inne i sjelfva interiörerna af saken, förstår nemligen mycket väl, att om herrar storskifteslandtmätare finna, att utsigten för dem att erhålla skäligen pensioner försvinner, dessa landtmätare då kunna hitta på hvarjebara utvägar för att till skada både för staten och den enskilde fördröja arbetet, utan att ändå göra sig åtkomliga för åtal.

På dessa grunder och då dessutom här finnas åtskilliga personliga skäl för bifall till Kongl. Maj:ts förslag, såsom att Didrikson, enligt hvad som synes, varit en verksam och utmärkt skicklig tjänsteman, och att han är sjuklig, så att han icke kan fortsätta sin verksamhet, hemställer jag till kammaren, huru vida det icke vore skäl att bevilja den af Kongl. Maj:t föreslagna pensionen, och tillåter jag mig alltså vördsamt anhålla om herr talmannens proposition på bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Herr Witmark: Fastän vid denna punkt af utskottets betänkande ingen reservation fins, saknar jag dock icke hopp att möjligtvis vinna ett annat resultat, eller bifall till Kongl. Maj:ts förslag, i hvad det angår storskifteslandtmätaren E. T. Didrikson. Jag har nemligen ten tiditen till Första Kammaren, att den fäster vederörligt afseende vid hvad rättvisa och billighet kräfva.

Den nu ifrågakvarande pensionen å 2,000 kronor åt bemälda Didrikson har af Kongl. Maj:t föreslagits hufvudsakligen af två skäl: det ena att han icke fullständigt och bokstafligen uppfyllt de vilkor, som erfordras för att vara fullt berättigad till pension, och det andra, att storskiftesverket så fortskrider, att, såsom vederbörande tillkännagifvit, hans arbete eller tjenst vid slutet af år 1889 eller kort derefter äro obehöfliga. Mig synes, att, när det är fråga om att med itva undantag eller dispenser, man bör göra sitt bifall eller afslag beroende af huru nära eller fjerran de fastställda vilkoren äro uppfyllda. Här är såsom vilkor för åtnjutande af pension föreskrifvet att hafva uppnått en lefnadsålder af 60 år och en allmän tjen-

steålder af 30 år, hvaraf specielt vid de betungande storskiftesgöromålen 25 år. Eburu det nu är antagligt att Didrikson kan sysselsättas ännu dessa fyra månader, som fattas i de 25 åren, och han tjenat staten 5 1/2 år mer än som för pension erfordras kvarstår likväl såsom en brist, att han är tre år för ung. Men, mine herrar, om händelsen så fogat, att han i början af sin tjenstgöring varit tre år äldre, då hade inga »om» eller »men» försports emot hans pensionsrätt, äfven om hans arbete i statens tjenst till och med varit tre år mindre. Mig synes, att man icke bör för strängt fästa afseende vid lefnadsåldern, ty att så skipa rätt, att man nu för den skull förvägrar Didrikson pension, förefaller mig såsom en väl stark illustation till den gamla satsen »högsta rätt högsta orättvisa».

Det andra skälet, som i den kongl. propositionen framhålles, är att storskiftesverket snart skall sluta, i följd hvaraf Didrikson är obehöflig vid sin tjenstbefattning. Detta är visserligen en sak, som han öfver hufvud taget icke råf för. Men, mine herrar, han kan dock i visst afseende sägas hafva rådt därför. Han har nemligen äfven i sin mån genom synnerlig flit och idoghet kraftigt bidragit till, att verket under senare åren så oförmodadt gått framåt.

Dessutom vill jag fästa uppmärksamheten på en annan omständighet, som tillhör dessa storskifteslandtmätares aflöningsvilkor. De hafva en bestämd lön, för hvilken de hafva ett bestämt arbetspensum sig förelagdt. Men om de arbeta mera, så ånjuta de för detta så kalladt öfverarbete en särskild ersättning, som beräknas efter ett mycket lägre pris än det som är bestämmande för sjelfva arbetspensum. På så sätt bespara de statsverket utgifter, jemte det de sjelfva bereda sig en ökad inkomst. Nu har Didrikson haft en ovanligt stor rackhet i sitt arbete, och deraf har följt att han år efter år nästan alltid utfört det högsta öfverarbetet, hvarigenom han också bidragit till att ett mindre antal så väl ordinarie landtmätare som extra biträden erfordras. Under sådana förhållanden tycker jag, att den omständigheten att storskiftesverket skall upphöra, icke bör lända honom så till skada, att han under sina återstående dagar skall gå miste om 400 kronor om året. En talare på upplandsbänken sade nyss i afseende på en annan pensionsfråga, att indragning af en tjenst icke bör lända innehafvaren till skada. Detta anse jag bör i ännu högre grad gälla denna af mig nu omnämnda tjenstemannen och yrkar därför, att, med afslag å utskottets betänkande, Kongl. Maj:ts proposition, i hvad den angår pension åt storskifteslandtmätaren Didrikson, måtte bifallas.

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Jag känner naturligtvis icke till de särskilda förhållandena på stället, då jag endast kunnat studera de handlingar, som delgifvits oss i statsutskottet, och som återfinnas i detta betänkande.

Förhållandet vid denna frågas behandling i utskottet var, att man naturligtvis tog samtidigt i öfvervägande de begärda pensionerna för dessa i denna punkt omförmälda tre tjenstemän, hvarvid man fann omöjligt att för de två senare bevilja mer än hvad som var föreslaget. Följden deraf blef att, när pensionen för afvittringslandtmätaren

*Pension för
storskiftes-
landtmätaren
E. T. Did-
rikson.
(Forts.)*

*Pension för
storskiiftes-
landtmätaren
E. T. Did-
rikson.
(Forts.)*

Holmström bestämdes till 1,600 kronor, man stannade vid samma belopp äfven i fråga om storskiifteslandtmätaren Didrikson.

Det är ju mycket möjligt att förhållandet mellan dessa sistnämnde är väsentligen olika, och efter hvad jag nu hört, kan jag väl förstå att åtskilligt verkligen talar till Didriksons förmån. Men då jag varit med om denna frågas behandling inom utskottet och jemväl bidragit till det resultat, hvartill utskottet kommit, yrkar jag bifall till statsutskottets förslag i denna del. Det står ju kammaren fritt att besluta hvad den behagar.

Herr statsrådet von Krusenstjerna: De båda första talarne hafva framhållet ett skäl, som framför allt synes mig tala för bifall till Kongl. Maj:ts förslag, eller att Didrikson nödgas, kort innan han uppnått pensionsåldern, lemna sin befattning, icke på grund af eget förvällande, utan därför att storskiiftesarbetet icke minst i följd af den arbetsamhet och d. t. nit, som storskiifteslandtmätarne sjelfve nedlagt, hunnit så långt, att det nu nalkas sitt slut. Under sådana förhållanden synes det mig så mycket mera hårdt, om Didrikson då skulle få vidkännas en sådan för honom ganska afsevärd nedsättning i den pension, hvartill han endast tvenne år derefter skulle vara berättigad, som han ju icke kan fordra att få stå kvar, till dess han blifver pensionsmessig, emedan han har sin plats endast på förordnande.

I likhet med de båda första talarne hemställer jag om bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föredragna moment hemställt och vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla denna framställning oförändrad; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

*Pension för
afvittrings-
landtmätaren
C. W. Holm-
ström.*

Mom. b.

Herr Bergman: Då kammaren nu gifvit sitt bifall till Kongl. Maj:ts proposition i fråga om Didrikson, och då hufvudsaktligen enahanda skäl synas mig tala för att äfven afvittringslandtmätaren Holmström tillerkännes samma pensionsbelopp, så anhåller jag om bifall till Kongl. Maj:ts förslag jemväl i detta moment af förevarande punkt.

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Jag har mig icke bekant, huru vida Holmström har samma stora förtjenster som Didrikson. Det tyckes nästan icke så, då en af de talare, som här förordat Didriksons pension enligt det kongl. förslaget, och som utan tvifvel är den mest sakkunnige i detta ämne, icke gör någon dylik framställning till förmån för Holmström.

Förhållandena torde också verkligen icke vara så ömmande för denne senare som för den förre. Holmström är nemligen tillika af-

skedad kapten vid Norrbottens fältjägarecorps och åtnjuter såsom sådan redan nu pension till belopp af 2,240 kronor. Om också afdrag deraf göres, när den nu ifrågavarande pensionen tillkommer, så blir dock Holmströms pension, sammanlagdt, i fall utskottets förslag antages, 3,200 kronor. Det är en ganska stor olikhet med Didrikson, som, äfven med den förhöjning Kongl. Maj:t föreslagit, icke får mer än 2,000 kronor.

*Pension för afvittrings-
andmästaren
C. W. Holm-
ström.
(Forts.)*

Jag anhåller, att kammaren behagade bifalla statsutskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr grefven och talmannen i enlighet med de yrkanden, som derunder framstälts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föredragna moment hemställt och vidare derpå, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla denna framställning oförändrad, samt förklarade sig anse den förra propositionen, som upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Bergman* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt beträffande mom. b) i 15 punkten af sitt utlåtande n:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets hemställan, så vidt den skiljer sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, och bifaller denna framställning oförändrad.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 76;
Nej — 15.

Mom. c.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

16 punkten.

Grefve Sparre: Jag har begärt ordet för att anhålla att kammaren behagade, såsom Andra Kammaren i dag på förmiddagen gjort, att, med afslag å statsutskottets förslag, bifalla den kongl. propositionen. Jag var af denna åsigt, när frågan förekom till behand-

*Pension för
distriktsinge-
niören H. E.
Lundborgs
enka*

*Pension för
distriktsinge-
niören H. E.
Lundborgs
enka.*

(Forts.)

ling i utskottet, men då jag försummade att afgifva min reservation, har jag önskat att här få yrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Jag önskar fästa uppmärksamheten derpå, att Lundborg varit i statens tjänst i 28 år och erhållit det vitsordet att han städse »med oförtröttadt nit, redbarhet och daglighet utfört alla de honom anförtrodda magtpåliggande och ansvarsfulla uppdrag»; att han efterlemnade sju barn, af hvilka fyra äro omyndiga och det yngsta födt år 1877; att tillgångarna i boet vid Lundborgs död utgjorde något öfver 6,000 kronor, hvaraf 3,000 kronor var värdet af lösöret samt att enkan icke har rättighet till någon pension och således saknar andra tillgångar till att försörja sig och sina omyndiga barn än den nämnda behållningen i dödsboet. I nästa punkt af detta betänkande, som äfven afser pension åt en enka, har utskottet föreslagit samma pensionsbelopp, eller 300 kronor. Men der är den skilnaden, att enkan från civilstatens pensionsinrättning redan uppbar pension till belopp af 300 kronor och inom få år kommer att få denna pension fördubblad. Major Lundborgs enka har deremot, såsom jag erinrat, ingen pension, och mig förefalla således skälen för den här begärda pensionen så talande, att jag hemställer att Första Kammaren måtte, i likhet med Andra Kammaren, med afslag å utskottets förslag, bifalla Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr greffen och talmannen, att i afseende på nu föredragna punkt endast yrkats att kammaren, med afslag å hvad utskottet deri hemställt, så vidt det skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla denna framställning oförändrad.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till utskottets ifrågavarande hemställan och vidare på godkännande af nyssberörda yrkande, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

17 punkten.

*Pension för
förste aktua-
rien J. A. C.
Hellstenius'
enka.*

Herr Wieselgren: Det är icke min mening att bevisa, att Kongl. Maj:ts förslag om en pension på 400 kr. till här ifrågavarande enka är riktigare än statsutskottets förslag om en pension på 300 kr. Jag vill endast påpeka, att det utan all tvist måste anses *barmhertigare* att gifva denna fattiga enka 400 kronor än att gifva henne blott 300 kr., och det är ju vid detta tillfälle endast fråga om barmhertighet. Det gäller en fattig enka, som står utan sitt stöd, hvilket frånryckts henne genom en hastig död; hon har fått lemna boets tillgångar till boets kreditorer, är själf sjuk och ur stånd att förvärfa något. Jag tror icke, att jag skall behöfva, för att påkalla kammarens barmhertighet, anföra något mera än detta, och jag tror icke, att statsutskottet äfven vid detta tillfälle skall vara nog obevekligt att »bevekligen anhålla» om bifall till sitt förslag. Jag ber att få yrka bifall till hvad Kongl. Maj:t i denna punkt föreslagit.

Herr statsrådet von Krusenstjerna: Jag ber endast att få instämna med den siste ärade talaren.

*Pension för
förste aktua-
rien J. A. C.
Hellstenius'
enka.*

Herr von Hedenberg; Då kammaren i fråga om enkefru Lundborg icke beviljade mer än 600 kronor, och här åter är ett fall, som synes vara mycket mindre behjertansvärdt, i ty att denna enka redan från annat håll har en pension på 600 kronor och således, om utskottets förslag godkännes, skulle komma i åtnjutande af 900 kronors pension, samt hon har endast ett barn, då den förra har fyra, så kan jag icke annat än yrka bifall till statsutskottets förslag.

(Forts.)

Herr Casparsson: När statsutskottets ordförande vid en föregående punkt gjorde den bekännelsen, att han hade glömt att reservera sig, så må det vara mig tillåtet att vid denna punkt göra samma bekännelse.

Jag kan mycket väl fatta, ehuru jag icke kan dela, den uppfattningen, att man af principiella skäl kan motsätta sig att lemna pensioner åt enkor, och det har ino a riksdagen funnits en och annan, som gjort detta till sin specialitet, men om man principiellt erkänner det berättigade i enkepensionen, att då göra nedprutning på 100 kronor, det synes mig, för att begagna ett uttryck af en numera bortgången ledamot af Riksdagen, vara litet »fnaskigt».

De skäl, som i detta fall hafva anförts för en nedsättning, synes mig icke förtjena afseende, och då nu kammaren i förra punkten bifallit hvad Kongl. Maj:t föreslagit, så föreställer jag mig, att Första Kammaren äfven i denna punkt, der det endast gäller 100 kronor, vill bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit, hvarför jag anhåller om bifall till Kongl. Maj:ts proposition

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föreliggande punkt hemställt och vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla denna framställning oförändrad; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

18 punkten.

Herr statsrådet von Krusenstjerna: Statsutskottet har såsom skäl, hvarför det föreslagit så betydlig nedsättning i den för materialvakten Carlson begärda pensionen, anført, att det icke framginge af handlingarna, »att Carlson lider af sjukdom, som gör honom till arbete oförmögen, och således antagas måste, att han fortfarande, om ock på grund af sin ålder i mindre mån, kan bidraga till sitt uppehälle». Carlson är född 1819 och är således 70 år gammal. Det torde således redan på den grund vara antagligt, att han icke kan mycket bidraga till sitt uppehälle, men jag har deremot erhållit ett läkarebeleg, utfärdadt för några dagar sedan, den 21 mars, af jernvägsläkaren Bekow, hvilket innehåller, att »materialskrifvaren C. M.

*Pension för
materialvakten
C. M. Carlson.*

Pension för
materialvakten
C. M. Carlson.
(Forts.)

Carlson lider af rheumatism, hvilket, i förening med hans höga ålder af 70 år och dermed följande kraftlöshet, gör att han endast i högst ringa mån kan sjelf sörja för sitt uppehälle.

I fråga om jernvägsbyggnaderna synes det mig, att staten har samma skyldighet som andra arbetsgifvare att, när dess arbetare slitit ut sig, blifvit gamla och orkeslösa, sörja i någon mån för deras uppehälle. Det synes mig då bittert för Carlson, som har nått denna ålder och som, om än vid en obetydlig befattning, skött denna med nit, att han skulle nu, när han är kraflös, hänvisas till ett understöd, som i procent räknadt är vida lägre än de, hvilka Riksdagen förut beviljat åt tjänstemän vid statens jernvägsbyggnader, då 250 kr., såsom statsutskottet föreslagit, skulle utgöra endast 20 procent af den aflöning, Carlson under de senare åren uppburit. Den af Kongl. Maj:t förestagna pensionen utgör deremot 40 procent af hans aflöning. Det är med anledning häraf jag hemställer, att kammaren ville, med afslag å utskottets hemställan, bifalla hvad Kongl. Maj:t föreslagit i ämnet.

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Det är väl icke alldeles det motivet, som förestafvat statsutskottets hemställan, utan statsutskottet har utgått från det förhållandet, att mannen är materialvakt, såsom han i Kongl. Maj:ts proposition kallas, men en materialvakt har statsutskottet ansett vara snarast sagdt en vanlig arbetare. Nu vill jag icke förneka den grundsatsen, att staten bör liksom andra arbetsgifvare draga försoarg om sina arbetares underhåll på gamla dagar. Den principen är väl ännu icke framburen för Riksdagen eller pröfvad af Riksdagen, utan kommer att behandlas i sammanhang med den stora frågan om arbetares understöd och försäkring m. m., och när den frågan en gång kommer före, lär staten, antager jag, få samma åliggande som andra arbetsgifvare. För närvarande har icke staten någon sådan juridisk skyldighet, men jag antager dess moraliska pligt.

Om nu emellertid Carlson betraktas såsom arbetare, och man gifver honom en pension af 250 kronor, så torde det vara fullt ut lika mycket, som i allmänhet arbetsgifvare har råd att gifva sina arbetare, vare sig materialvakter eller hvad de må kallas. — Detta är skälet för utskottets hemställan, och jag är öfvertygad, att om äfven Första kammaren ökar detta belopp, erhåller dock icke Carlson mer än 250 kronor. Jag anhåller därför om bifall till utskottets hemställan.

Herr Beijer: Jag tager mig friheten att vid detta tillfälle yttra några ord, alldenstund Carlson har tjänstgjort under största delen af den tid, under hvilken jag varit chef i styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader. Jag får således upplysa, att en materialvakt icke är att anse som en vanlig arbetare utan en slags uppboordsman, som, subordinerande under materialförvaltaren, har tillsynen å och vården af ett material och inventarieförråd. Han skall taga reda på allt hvad som kommer in till förrådet och allt, som lemnas ut derifrån. Om vi hade gifvit honom benämningen vaktmästare, som är lika och

till och med mera lämplig än benämningen materialvakt, enär man vid den senare vill fästa begreppet af vanlig arbetare, så hade man kunnat ifrågasätta pension åt honom såsom åt en vaktmästare. Dessa hafva ju 600 kr. om året i pension. Jemför man den tjänstgöring, som dessa olika personer hafva, så finner man, att en vaktmästare vanligtvis icke har tjänstgöring hela dagen om, utan har tid och tillfälle till extra förtjenster, hvarjemte han bor i samma stad under hela sin tjänstgöringstid, men en materialvakt åter, han får flytta omkring med förrådet från ena stationen till den andra och har sträng tjänstgöring från tidigt på morgonen och hela dagen. Han sliter äfven mycket ondt, emedan hans bostad ofta är mycket dålig, och särskildt är detta förhållandet uppe i Norrland, der man icke kan sörja för, att materialvakterna få några bekväma och helsosamma bostäder. Jag vågar därför hemställa, om icke kammaren skulle vilja, i likhet med hvad Kongl. Maj:t har föreslagit och statskontoret förordat, bevilja Carlson pension af 500 kronor. Det är väl icke för mycket, när Carlson har tjenat staten i 32 år och uppnått en ålder af 70 år och dessutom lider af rheumatism, så att han svårligen kan ataga sig någon annan befattning. Man kan för öfrigt ej gerna påräkna, att någon är villig att i sin tjänst eller i sitt arbete antaga en person vid den höga ålder som den ifrågavarande. Jag kan därför icke annat än lägga på kammarens hjerta, om icke det är allt skäl och rimlighet att bevilja den af Kongl. Maj:t föreslagna pensionen, och anhåller jag därför vördsamt om proposition på bifall härtill.

*Pension för
materialvakten
C. M. Carlson.
(Forts.)*

I detta anförande instämde herr *Rundbäck*.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till utskottets i nu förevarande punkt gjorda hemställan och vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, så vidt den skilde sig från Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, skulle bifalla denna framställning oförändrad; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

19—25 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

26 punkten.

Herr Boström, Filip: Ingen kan allvarligare än jag beklaga den bekymmersamma ställning, hvori den ifrågavarande personen och hans familj befinner sig, men jag är öfvertygad, att det sätt, som här föreslagits för att hjälpa denna familj, icke är det rätta. Jag tror nemligen, att här är ett fält för den enskilda barnhertigheten, och jag är öfvertygad, att, i fall man vädjar till den, hjälp ej heller

*Ifrågasatt
pension åt
förre stations-
inspektoren C.
P. Arnoldson.*

*Ifrågasatt
pension åt
förre stations-
inspektoren C.
P. Arnoldsön.*

(Forts.)

skall utelämnas. Deremot tror jag, att det vore ett farligt prejudikat att bifalla utskottets förslag, hvarför jag yrkar afslag å detsamma.

Herr Wieselgren: Jag skall genast bekänna, att jag äfven denna gång hufvudsakligen måste vädja till kammarens barmhertighet. Jag har föga att invända mot hvad den föregående talaren yttrade. Jag tror, liksom han, att här är ett fält för den enskilda barmhertigheten, och jag tror mig veta, att detta fält redan har blifvit beträddt, och att den enskilda barmhertigheten får göra mycket också hädanefter. Men jag vill fästa kammarens uppmärksamhet på, att denna person dock gent emot staten, hvars tjänare han var, *haft* en bestämd rätt, om han blott förstått att begagna sig af den. Han var tjänsteman under särdeles svåra förhållanden, stationsinspektör på en plats, som kräde mycket. Han var sjuklig, han kände sig icke kunna, såsom han borde, fullgöra sina skyldigheter och han förstod icke bättre än att, ridderligt nog må hända men också dumt nog, taga afsked i stället för att i vanlig ordning blifva afskedad. Hade han väntat med att så som han gjorde lemna sin plats, dermed blott-tällande andra människors lif och välfärd, då hade han kommit i åtnjutande af den pension, som han kunnat behöfva. Under sådana förhållanden har det förefallit mig mindre barmhertigt att icke bifalla den bön, som i detta fall riktas till Riksdagen, och för min del, fastän jag visserligen icke för ifrågavarande persons kända verksamhet har sådan sympati, att jag, derest någon annan tagit ordet för att föra hans talan, skulle funnit mig manad att göra det, har jag, då ingen tycktes erna så göra, ansett mig skyldig för kammaren öppet uttala, att jag kommer att rösta för bifall till ifrågavarande förslag; och jag ber, herr grefve och talman, att få yrka framställande af proposition på bifall till hvad statsutskottet föreslagit.

Herr *Borg* instämde i detta anförande.

Herr Lundin: Huru ömmande omständigheterna i detta fall än äro, så vill jag be att få börja med det, hvarmed den förste ärade talaren slutade, nemligen att det vore ett farligt prejudikat att nu bevilja denna pension. Jag är den, som i första rummet ömmar för de behöfvande, af hvad anledning de än kommit i sådan ställning. Men jag tycker dock, att det är mer än obetänksamt af en person, som är i statens tjänst och har det rätt fördelaktigt och bra, att af politisk ärelystnad söka en plats, till hvilken han, liksom kanske många af oss, icke är fullt kompetent, och det är oförlåtligt att hafva så stort förtroende till sig sjelf, att man tror sig kunna göra underverk, och det vill jag påstå, att denne man trott.

Det är ett ömmande behof, har här yttrats. Det kan nog så vara, men jag finner mig dock tvungen, på den grund jag anført, att yrka afslag å den ifrågavarande framställningen. Om det hade varit fråga om barmhertighet, skulle jag hafva varit den förste att lemna bidrag dertill, men under nuvarande förhållanden kan jag icke annat än yrka afslag.

Herr vice talmannen: Med den siste och med den förste talaren ber jag att få instämma. Det måste alltid vara motbjudande att yttra sig mot en person, som befinner sig i nödstäld belägenhet, men jag torde icke behöfva erinra, att det är alldeles omöjligt att endast på grund af barmhertighetskänsla bevilja pension på nionde hufvudtiteln och i förevarande fall synes mig intet annat skäl kunna anföras. Här har sagts, att förre stationsinspektoren Arnoldson förlorat sin pensionsrätt genom oförsigtigt afskedstagande samt att han tillhört en pensionsinrättning, hvilken undantagsvis kan meddela pension äfven efter kortare tjänstetid, men man måste erinra sig att det beslut, som af denna pensionskassas styrelse fattades, var fullt öfverensstämmande med reglementet och att det är aldeles otänkbart att, om en pensionskassa i vissa fall medgifver tidig pensionsrätt en sådan pensionsrätts inträdande skulle få bero endast och allenast på pensions-tagaren sjelf. Det skulle vara ett synnerligen vådligt prejudikat, om kammaren skulle inlåta sig på att i en fråga som denna pröfva och i nådeväg godtgöra auktoriteternas beslut. Jag yrkar därför afslag å utskottets hemställan.

*Frågasatt
pension åt
förre stations-
inspektoren K.
P. Arnoldson.*

(Forts.)

Friherre Klinckowström: Jag är af fullkomligt motsatt åsigt med den siste talaren. Oaktadt i förmelt hänseende han må hända har rätt, så har han i sak fullkomligt orätt i afseende på denna fråga. Arnoldson har, på sätt statsutskottet redogjort, tjänstgjort tillräckligt länge för att vara befogad att få pension. Hans tjänstgöring är vitsordad såsom utan vank af vederbörande myndigheter. Han hade redan 1881 till följd af ett sjukdomsbetyg, som jag här har i min hand, bort af jernvägsstyrelsen afskedas, därför att han var oförmögen att sköta sin tjänst och att derpå kunde bero många resandes lif och välfärd. Jernvägsstyrelsen vägrade, af anledningar som jag lemnar derhän, ty jag känner dem icke, hans afsked, och derigenom kom han i en skef ställning, som fortfarit ända tills nu, då åter två sjukbetyg, utfärdade, det ena af doktor Johnson den 3 december 1888 och det andra den 7 december samma år af förre jernvägs-läkaren Björkman, vitsorda, att hans sjukdom är af beskaffenhet att han omöjligt kan göra tjänst. När han sålunda har oförvitligt under en lång följd af år tjänstgjort i jernvägens tjänst, och derjemte det ömmande förhållandet tillkommer rörande honom, att han sitter, oförmögen till allt arbete, med hustru och åtta oförsörjda barn, så finner jag det verkliga hårdt, att Riksdagen icke skulle bevilja honom den lilla pension, som statsutskottet föreslagit, nemligen 600 kronor. Det är visserligen sant, att det finnes vissa regler och bör finnas sådana för pensionstagande och pensionsrätt, men här ligger felet att han icke fått sin pension i jernvägsstyrelsens beteende, som jag på det högsta ogillar, och för öfrigt har ju Riksdagen rätt att äfven låta den kristliga barmhertigheten en och annan gång gälla mot de lagliga reglerna och reglementenas föreskrifter. Här, om någonsin, bör en sådan kristlig barmhertighet gälla, och då jag åkallar densamma från kammarens sida, tror jag att jag icke gjort det förgäfvets, och jag vågar därför vördsamt anhålla om bifall till statsutskottets förslag.

*Ifrågasatt
pension åt
förra stations-
inspektoren K.
P. Arnoldson.
(Forts.)*

Herr Almén: På grund af läkarebetygens beskaffenhet har jag vid tvenne olika tillfällen haft att afgifva utlåtande om desamma. Jag vill icke inlåta mig närmare på dessa betyg, utan nämner det blott såsom bevis på, att jag har någon reda på frågan.

Så vidt jag erinrar mig, framgick af hvad i ärendet förekom, att Arnoldson icke var berättigad till pension, då han tog afsked, enär han dervid icke iakttog de rätta formerna; ty hade han det gjort, fans ingen tvekan om, att han icke fått pension. Om han nu af oförstånd tog afsked utan att bättre bevaka sitt ekonomiska intresse, och då han för närvarande är i synnerligt stort behof af pension, samt då Första Kammaren icke liksom jernvägsstyrelsen är bunden af reglementen; så vädljar jag till kammaren, som mig vederligen icke brukar vara sträng vid pensioners beviljande, om icke den, som varit berättigad till pension, men af oförstånd försummat sitt ekonomiska intresse och tagit afsked utan att hålla sin pensionsrätt öppen och sedermera kommit i nöd, under dessa förhållanden är förtjent af den föreslagna pensionen. Mig synes han vara det, och jag yrkar därför bifall till utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr grefven och talmannen i enlighet med de yrkanden, som derunder framstälts, propositioner, först på bifall till utskottets i nu föredragna punkt gjorda hemställan och vidare på afslag derå, samt förklarade sig finna den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i 26 punkten af sitt utlåtande n:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår kammaren utskottets berörda hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 32;
Nej — 55.

27 punkten.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

28 punkten.

*Kreditiv för
upprätthållan-
de af arméns
pensionskassas
pensionering
m. m.*

Herr statsrådet friherre Palmstierna: Mot den nu föredragna punkten har jag naturligtvis ingenting att invända, men beträffande motiveringen skall jag bedja att få yttra några ord. Utskottet anser sig nemligen icke kunna finna, att Riksdagens år 1887 i detta ämne gjorda framställning blifvit på ett afgörande sätt besvarad, utan att Riksdagen således eger grundad anledning förvänta, att denna framställning i hela dess omfattning göres till föremål för ytterligare ompröfning.

Denna Riksdagens år 1887 gjorda framställning hade Kongl. Maj:t trott sig hafva behandlat både utförligt och omsorgsfullt. Den remitterades till icke mindre än 56 militära myndigheter, och det tillsattes särskildt en person för att utreda pensionsförhållandena, så väl de militära som öfriga corpsers och staters, och denne person har också härom lemnat ett mycket utförligt och sakrikt arbete. En ganska stor del af statsrådsprotokollet — omkring 20 sidor — är egnad åt denna sak, och man trodde därför, att den skulle vara tillräckligt utredd, för att Riksdagen skulle kunna fatta en åsigt om densamma.

Det tyckes också, som skulle, beträffande pensionsafgifterna, icke några vidare meningsskiljaktigheter förefinnas, utan endast beträffande det ifrågasatta framflyttandet af tiden för kompaniofficerarnes pensionsålder. Utskottet har anført, att de militära myndigheterna »ej varit ense» i detta afseende, och säger sig hafva inhemtat, att i en del af de afgifna utlåtandena anförts »ganska afsevärda skäl» för denna förändring af nu gällande bestämmelser. När yttranden infordras från 56 myndigheter, är det väl knappt möjligt, att alla dessa myndigheter kunna vara absolut ense. Mig synes, som om det skulle råda en ganska stor enstämmighet, då man å ena sidan har 51 myndigheter och å andra sidan endast 5, det vill säga $\frac{1}{11}$, som anført några skäl för en annan mening.

Hvilka »afsevärda skäl» är det som af dessa anförts? Jo, att det skulle vara för de enskilde officerarne ekonomiskt fördelaktigare att icke behöfva afgå förrän vid 55 års ålder. Men äfven de chefer, som ansett tiden för kompaniofficerarnes afskedstagande kunna framflyttas till 55 års ålder, hafva tänkt sig, att alltid några skulle dessförinnan blifva otjenstbara, och därför velat på samma gång bereda Kongl. Maj:t möjlighet att afskeda desse, innan de uppnått denna ålder. Detta skulle, synes det mig, blifva ett temligen godtyckligt förhållande, som väl också kunde medföra sina obehagligheter. Jag tycker för min del, att våra officerare kunna vara belättna ty de hafva fått en betydlig förhöjning i pensionerna; och hvad beträffar rättigheten att afgå vid 50 år och skyldigheten att afgå vid 53 år, tror jag i det hela taget, att det för dem, som icke kunna påräkna vidare befordran, är fördelaktigt, ju förr de kunna komma in på ett annat yrke, så att de kunna förtjena så mycket, att de derpå tillsammans med sin pension kunna uppehålla sig och sin familj. Sedan de kommit öfver 50 år blir det svårare. Erfarenheten visar också, att de fleste kaptener afgå vid 50 års ålder, just därför att de vilja

*Kreditiv för
upprätthållan-
de af armens
pensionskassa's
pensionering
m. m.*

(Fort.)

slå sig in på någonting annat. Dessutom föreställer jag mig, att det i en fråga sådan som denna icke är de enskildes intresse, som är hufvudsaken, utan statens intresse, och detta kräfver, att man ser till att kompanicheferna i händelse af krig ega den vigör, att, då de, till följd dels af våra terrängförhållanden, dels af ekonomiska skäl, icke kunna, såsom i åtskilliga andra länder, vara beridne, de till fots må kunna föra ett fältstarkt kompani på 250 man och ligga i bivuker, och det torde icke många kunna göra vid en ålder öfver 53 år.

Detta är dock icke det hufvudsakligaste, utan det är behovet af en reserv af officerare, som man är tvungen att hafva och som vinnes genom denna pensionering. En sådan reserv utöfver det antal, som har full sysselsättning i fredstid, måste alla länder skaffa sig. De flesta länder göra det genom sina värnpligtslagar med lång tjänstgöring, ty när man är skyldig att under 3 eller 4 år vara i ständig tjänstgöring, blir följdén, att de mera bildade och förmögne söka på egen bekostnad hastigare och på kortare tid — ett halft eller helt år — utbilda sig till reservofficerare, och derigenom vinnes en mängd sådana. Vidare erhållas reservofficerare genom att de, som icke befordras, afskedas eller flyttas till annan tjänst och då erhålla pension proportionaliter till det antal år de tjänstgjort. Uti England åter har man sedan länge haft halfsoldsystemet för reservofficerares erhållande. Det system vi följa är ock till viss grad ett halfsoldsystem. Mellan 50 och 65 år hafva nemligen våra officerare ett slags halfsoldpensioner med temligen betydliga skyldigheter. Om krig uppstår, är det en väsentlig skilnad mellan desse och dem, som uppnått 65 års ålder. Endast de sistnämnde hafva, såsom de civile tjänstemännen, absolut rätt att åtnjuta pension utan några vidare skyldigheter. I Danmark och Norge begagnar man sig af ett annat sätt att skaffa sig reservofficerare, nemligen derigenom att man gifver yngre personer en kortare utbildning och på sådant sätt skaffar sig en mängd värnpliktiga underlöjtnanter. Men desse reservofficerare kunna naturligtvis icke hafva den erfarenhet, som de pensionerade kaptener, vi hafva.

Inom vår flotta har man sökt gå en annan väg, i fråga om anskaffande af reservofficerare, hvilket låter sig göra till följd deraf att det finnes ett yrke, som mycket liknar sjöofficerens och som därför särskildt lämpar sig för ändamålet. Duglige, yngre sjökaptener kunna nemligen efter en kortare tjänstgöring duga till reservofficerare. Något dylikt finnes icke beträffande landtarmén. Der har man endast den enda utväg, hvarom nu är fråga, som är ganska effektiv. Jag kan icke nu precis säga, huru många pensionerade officerare mellan 50 och 65 år finnas, men i det hela taget hafva vi närmare 800 reservofficerare. Och vi behöfva dem alla fullkomligt väl. I alla fall komme det vid uppgörande af en mobiliseringsplan att visa sig en stor brist på befäl icke blott vid linien utan äfven vid trängen, etapperna o. s. v. Skulle vi nu flytta fram rättigheten att få pension till 55 år, så blefve vi af med 70 officerare; och skulle vi flytta fram skyldigheten att taga afsked till 53 år, så blefve vi i allt fall af med 50 officerare, och vi hafva icke råd att förlora en enda af dem.

Det är sant, att detta går till ganska stora summor, men dessa summor äro icke större utan snarare mindre än de beräknats. De äro 200,000 kronor mindre, än som 1877 uppgafs för Riksdagen och då godkändes. Då framhölls äfven med bestämdhet, att pensionsåldern för kompaniofficerarne icke borde sättas högre än man gjort. Denna pensionsålder för kompaniofficerarne är i allt fall satt högre än hvad den är i Danmark, der man har en stor erfarenhet af hvad i detta afseende behöfves, och der man har lättare terrängförhållanden och kortare distanser än hos oss.

Med anledning häraf hemställer jag, att denna motivering uteslutes ur förslaget.

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Jag har, såsom herrarne sett, icke heller varit nöjd med motiveringen. Jag anser, att den utredning af förevarande fråga, som Riksdagen begärt, blifvit af Kongl. Majt utförd på ett särdeles fullständigt och tillfredsställande sätt. Frågan har behandlats från alla synpunkter, både med afseende på den antagliga tjänstbarheten hos officerare vid 55 års ålder, i fråga om att kunna uthärda de strapatser, ett aktivt fälttåg medför, från pensionsafgifternas synpunkt och slutligen från den ekonomiska sidan, eller beträffande den minskning i tillskottet från statens sida, som skulle blifva en följd af pensionsålderns utsträckning eller en höjning af pensionsafgifterna.

I alla dessa fall har på ett tillfredsställande sätt ådagalagts, att den ifrågasatta förändringen icke vore att rekommendera.

De motiv, som föranledt förslaget, äro tvåfaldiga. *Dels* ville man på så sätt söka åstadkomma en minskning af statens bidrag till pensionskassan, *dels* uttog man, att officerare vid 53 års ålder ännu vore fullt tjänstbara, och att det därför skulle vara en förlust för armén att mista dem så tidigt. Jag skall något uppehålla mig vid det senare motivet, som antagligen talar starkast här i kammaren. I det hänsendet kan det icke nog skarpt framhållas, att vi här i Sverige äro så vana att betrakta äfven militära saker ur fredssynpunkt, att vi alldeles glömma hvad som fordras i krig. De flesta hafva ingen aning om de ansträngningar, som fordras i ett aktivt fälttåg, och det går till och med så långt, att äfven militärer betrakta förhållandena ur fredssynpunkt eller bedöma dem endast efter garnisonstjenstgöringen eller efter våra årliga sommaröfningar, o. s. v. Men det är ju alldeles felaktigt. Endast det ringa antal svenskar, som i främmande arméer deltagit uti verkliga fälttåg, samt vi, som något närmare studerat krigshistorien, hafva bättre och sannare uppfattning om den både fysiska och moraliska ansträngning ett verkligt krig medför. I de länder, som hafva en lefvande erfarenhet af hvad ett krig vill säga, har man kommit till den uppfattningen, att 50 år är den ålder, då man i regeln upphör att ega den vigör, som fordras af en kompaniofficer.

Nu säger utskottet, att de myndigheter, som blifvit hörda, icke varit ense, utan att somliga haft en afvikande åsigt. Ja det är visserligen sant, men, såsom herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet nyss nämnde, är det naturligt, att, då så många som

*Kreditin för
upprätthållan-
de af arméns
pensionskassas
pensionering
m. m.
(Forts)*

*Kreditiv för
upprätthållan-
de af arméns
pensionskassas
pensionering
m. m.*

(Forts.)

56 myndigheter blifvit hörda, icke alla äro absolut ense, och gran-
skar man de skäl, som anförts af dem, som velat framflytta pensions-
åldern, så finner man att de äro temligen svaga. I förbigående vill
jag nämna, att af de 5 chefer, som uttalat sig i denna riktning, hafva
3 tagit afsked på den sista tiden, sedan de afgifvit sina yttranden.

Jag vill visst icke deraf draga den slutsatsen — men nog skulle det
kunna hända — att de på den grund voro mindre intresserade för
tjensten och mera tänkte på den ekonomiska sidan af saken.

En af dem skriver: »att i vårt land en frisk karl, med normal
kroppskonstitution, i allmänhet är ännu vid 55 års ålder i sin fulla
kraft». Men på samma gång tillstyrkes, att regementschef ma till
afsked kunna anmäla den som uppnått 53 år, så vida lagligen kan
styrkas, att han af något fortfarande hinder vore urståndsatt att sin
tjänst förrätta. Detta är naturligtvis ett medgifvande, att en person
af denna ålder kan behöfva afsked. Nu är dock att märka, att blir
det regel att kompaniofficerarne få tjena kvar till fulla 55 års ålder,
så går det icke så lätt eller utan synnerligt starka skäl att få någon
bort före den vanliga tiden. Jag kan sjelf tala om, att jag har
tvenne underofficerare, med hvilka detta är fallet. Den ene är 50
år gammal, sitter på dörhuset i Upsala men kan icke afskedas; lä-
karen kan icke gifva ett absolut intyg derom att mannen är och för-
blir obotlig, och som hans förmyndare ej anser sig kunna ansvara
för att insända hans afskedsansökan, så blir han kvarstående intill
fyllda 53 års ålder. Den andre är en jernförelsevis yngre man, som
ligger här i Stockholm och sedan fem år regelbundet för hvarje
kvartal skickar in betyg derom, att han icke är tjenstbar, och han
kan ej heller afskedas. Därför framhåller också chefen för landtför-
svarsdepartementet i fråga om officerarnes afskedstagande med
rätta svårigheten att få sådana stränga läkarebetyg, att afsked före
den bestämda tiden möjliggöres; och det låter sig icke göra. Ej
heller är det att lita på, att de sjelfva skola rätt bedöma den för-
svagande verkan åren medföra. Jag minnes något från kriget i
Danmark 1848, som kan belysa detta förhållande. Jag åtföljde då
ett i sig sjelf mycket godt regemente, men hvars högre befäl, både
chefen och majorer, voro så gamla, att hvar och en, utom de sjelfve,
med visshet kunde förutsäga, att om det gälde, skulle regementet
blifva utskändt, till följd deraf att befälet saknade nödig vigör. Men
tro herrarne, att de insågo detta sjelfva? Efter en middag, som gafs
för chefen, yttrade denne: »nu är jag färdig att rida ut; jag hoppas
att ingen, om det skulle komma på fråga, skall neka att följa mig». En
af dessa gamla majorer, sjelf halt, svarade då: »så långt gene-
ralen rider, gå vi», hvilket uppväckte allmän munterhet, ty hvar och
en visste att ingen af de nämnde officerarne hvarken kunde gå ej
heller rida långt. Sedan den dagen har jag varit en ifrig anhängare
af tvunget afskedstagande vid en viss ålder.

Den andre chefen säger, att kvarstannandet till 55 års ålder icke
»borde medföra någon olägenhet i och för tjensten, men deremot för
desse officerare vara en af billighet och rättvisa betingad väsentlig
förmån». Han förordar således, att kvarstående till nämnda ålder
må tillåtas, men äfven han vill hafva det förbehåll, att detsamma i

hvarje särskildt fall bör vara föremål för pröfning. Den tredje, chefen för en beväringbataljon, försäkrar, att han har fyra kaptener, som äro fullt tjenstbara, och han hoppas, att de äfven skola halla ut vid 55 år; men detta är endast en förhoppning, som ju ej kan hafva någon allmän giltighet. Enligt många mening skulle chefen för ett kompani icke hafva en så ansträngande tjenst som bataljonscheferna, men man må icke glömma, att de senare äro beridne, under det hos oss kaptenerna föra sitt kompani till fots, och då man framhåller, att bataljonschef får kvarstå till högre ålder, må man äfven komma i hug, att Kongl Maj:st, vid befordran till majors- och andra högre befälsgrader, utom på öfriga egenskaper, fäster afseende på att vederbörande ega den kroppsliga vigör, som erfordras för att kunna halla ut den tid, hvarunder de antagas skola tjena kvar. Chefen för en annan beväringbataljon talar rent språk och säger, att det för kaptenerna vore ekonomiskt fördelaktigt att få stå kvar så länge som möjligt, samt jemför härmed förhållandena med flottan, der ett kvarstående under ytterligare två år är tillåtet. Den femte chefen anför, att då i allmänhet en kapten först vid 45 år uppnår denna ställning, borde den ej rubbas under den korta återstående tiden af 10—12 år, »hvarunder allt större kostnader för familjemedlemmarnes utkomst tagas i anspråk». Det må vara sant, att officerarne i allmänhet uppnå kaptensgraden vid 37 å 44 år, men ett fördröjdt afskedstagande skulle ju medföra en ytterligare förhöjning af medelåldern i subalterngraderna, och derpå vinner icke tjensten, och individen finge ej därför njuta af kaptensafföringen flera år än nu.

För att gifva ett begrepp om de ansträngningar, som äro förenade med ett aktivt fälttag, ber jag att få anföra ett exempel ur den nyare krigshistorien. Jag skall icke taga detta fran de svåraste fälttagen af sista fransk-tyska kriget, sådana som Bourbakis atertag till Schweiz vid jultiden, hvarunder hans armé blef helt och hållet upplöst ej heller om striderna kring Loire i november, hvarunder båda arméerna ledo oerhördt, utan om en marsch midt i högsommaren, under mycket gynsamma förhållanden, nemligen om preussiska gardets marsch den 20 till 31 aug. 1870.

I bataljen vid Gravelotte den 18 augusti hade preussiska gardet genom en oförvägen stormning af de franska linierna lidit utomordentliga förluster. Högsta armékommandot ville därför skona gardescorpsen till en tid, och under den marsch som den 20 augusti börjades, först mot Chalons, och sedan, då Mac-Mahons tag mot norr blef bekant, mot Sedan, fick därför gardet marschera bakom 3 å 4 andra preussiska armécorps. Marschen gick genom välmående trakter och om vid marschrigningens omkastning någon svårighet mötte för proviantkolonnerna att framkomma i rätt tid, så erhöles utan svårighet hvad som erfordrades af befolkningen i trakten. Manskaper kunde alltid få tak öfver hufvudet om nätterna, hvarpå lades stor vikt, emedan, säges det, den sämsta kantonering är mycket att föredraga framför den bästa bivak. Inga strider förekommo och bevakningen var lätt, då flera armécorps stodo mellan gardet och franska trupperna. Marschen räckte 10 dagar, hvarunder tillryggalades 35 tyska mil, eller omkring 2 $\frac{1}{3}$ svensk mil om dagen, hvilket ju ej kan synas mycket ansträngande. Men vädret

*Kreditiv för
upprätthållan-
de af arméns
pensionskassas
m. m.*

(Forts.)

*Kreditiv för
upprätthållan-
de af arméns
pensionskassas
pensionering
m. m.*

(Forts.)

var regnigt och väglaget dåligt. En del af vägen lades renslarne på vagnar för att lätta manskapet. Nå! huru slog nu denna marsch ut i sanitärt hänseende? Jo! gardet mönstrade den 20 augusti 20,078 man, och den 31 augusti endast 13,000 man, således 7,000 man sjuke eller efterlöpande! Och dock utgöres som bekant, preussiska gardet af manskap, utvaldt från hela armén, och hade redan under en månads tid varit under marsch på full fältfot.

Man har äfven sagt, att då flottans officerare i motsvarande grad hålla ut till 55 år, borde kaptenerna vid armén kunna göra detsamma, men jag får påminna om den betydliga skillnad, som förefinnes mellan dessa båda slag af tjänster. Då jag var chef för sjöförvarsdepartementet, ville jag hafva reda på, huru det förhöll sig härmed, och af en utredning, som icke långt förut blifvit gjord, framgick, att flottans officerare voro under krig långt mindre ansträngde i tjänsten än arméns. De senare måste göra långa marscher till fots och kompanicheferna måste under manövrerna oupphörligt förflytta sig från en del af kompaniet till en annan. Sedan komma omsorgerna under kantoneringen och i bivuaken; derunder måste han sörja för manskapets behof af alla slag, utan tanke på sitt eget välbefinnande. På sjön behöfver chefen endast egna sin omvardnad af fartyget och dess säkerhet; vanligen befattar han sig icke med provianteringen eller ekonomin, som går sin jemna gång. På landet måste chefen deremot noga tillse, att hvar och en får den proviant, som honom med rätta tillkommer, och att ingen blir lidande; allt detta drager tid och kostar mycken möda. Här till kommer skyldighet att föra rullor, afsända rapporter, mottaga order, ofta midt i natten, samt icke sällan inträffande alerter. Lätt händer äfven att trossen utblifver, och då få officerare och manskap vara utan både föda och kläder. Detta är nagouting helt annat än tjänstgöringen ombord på ett med alla fredslifvets bekvämligheter utrustadt fartyg.

Nu talar en del officerare för den föreslagna utsträckningen af tjänstetiden, speciellt en del kaptener, och detta har till en viss grad vändt opinionen. I det följande skall jag omtala, hvilka tvenne kategorier af officerare det är som göra denna åsigt gällande. Den svenska arméorganisationen är nu sådan, att med undantag af garnisons-officerare, uppmuntras och genom omständigheterna tvingas ofta befälet att se sig om efter arbete och förtjänster bredvid den militära sysselsättningen. De sätta sig in i denna sin borgerliga verksamhet och, ega de duglighet, blifva de intresserade därför, och då tjänsten är slut, öfvergå de med nöje helt och hållet till det civila yrket, utan att ens vilja tjena qvar den respittid, som är medgifven. Från arméns pensionskassa har jag skaffat mig uppgift på de under sista åren afskedade kompaniofficerare; deras antal utgör för åren 1880—88 171, hvaraf 76 uppnått 50 lefnadsår, då de på samma gång blefvo pensionsmessige och togo afsked: 26 hade uppnått 51 år, 26 52 år och 43 53 år, allt vid afskedstagandet. Af dem, som afgingo senare än vid fyllda 50 år, voro de fleste icke pensionsmessige vid nämnda ålder, emedan de blifvit officerare efter fyllda 20 år och således behöfde tjena qvar ett eller annat år för att uppnå föreskrifna 30 tjänsteår. Det är således, enligt en på grund af det ofvan anförda lätt gjord slutledning, tvenne kate-

gorier, som stå kvar efter den fakultativa afgangstidens inträde, den ena bestående af dem, som icke kunnat skaffa sig annan sysselsättning, och dit höra i allmänhet de garnisonerade officerarne. Den andra består af dem, som hafva dålig fysik, och derigenom äro i tillfälle att genom läkarebetyg undandraga sig all ansträngande tjenstgöring och sålunda finna det beqvämt att stå kvar. Jag kan nämna, att en af dessa öfverstar, hvilka förordade ett kvarhållande af kompanicheferna till 55 års ålder, då hade trenne kaptener otjenstbara, hvarigenom man skulle kunna visa, att han misstog sig, då han talade om, att han hade anledning hoppas, att den vigör, som hos en normal man förefinnes vid 50 och 53 år, äfven skulle fortfara till 55 års ålder.

Om den besparing, som skulle vinnas åt statsverket genom en förhöjning af pensionsafgiften från 4 till 5 proc. af lönen, meddelas upplysningar i statsrådsprotokollet. En sådan förhöjning kan icke aläggas andra än nykomne officerare, sasom äfven i statsutskottet medgafs. De nuvarande hafva rättighet att tjena kvar och efter tjänstens slut komma i utnjutande af pension mot att de betala en årlig afgift af 4 proc. Då emellertid alla blifvit skyldige att betala 5 proc., hvilket upplyses alla först kunna inträffa om 32 år, skulle pensionskassans inkomster hafva ökats med 24,500 kronor årligen. Det vore således en alltför liten siffra, för att den skulle kunna öfva inflytande på planen för ifrågavarande pensionering. 5 proc. är i alla fall för detta ändamål ett så stort afdrag, att jag ej tror, att det förekommer på något annat håll. Afgifterna, sådana som de nu äro, kan jag intyga, äro icke obetydliga. Jag har låtit göra en öfverräkning af hvad jag sjelf kontant inbetalat till pensionskassan vid mitt afskedstagande. Sammanräknadt uppgar det till ett belopp af 11,668 kronor men deruti ingår icke den summa, som tillkommer för min hustrus rätt till enkepension. Afgifterna stå naturligtvis i förhållande till innehafvande löner och växa i mån af avancement, och äro kanske större för mig än i allmänhet är fallet. Dessa afgifter skulle, insatta i en sparbank, med ränta på ränta gifva en ganska betydlig summa. Om jag nu dör, innan jag uppnått pensionsåldern, är alltsammans borta och alla inbetalningar utan värde för mig, men komma i stället pensionskassan till godo. Det är således en icke obetydlig del af pensioneringen, som betalas af officerarne sjelfva.

Äfven derom ber jag få påminna att, sasom i statsrådsprotokollet anföres, då pensioneringen af armébefälet af Riksdagen godkändes, var förslaget derom åtföljdt af beräkningar rörande beloppet af i framtiden utgående pensioner, och i denna stund har den summa, till hvilken pensionerna 1889 beräknats skola stiga, icke blifvit uppnådd. Detta visar således, att inga misräkningar blifvit gjorda, och att Riksdagen har vid frågans afgörande icke på något sätt blifvit förmädd att antaga, det förhållandena skulle utveckla sig gynsammare än de verkliga gjort. Jag kan således icke medgifva, att statsutskottet på något sätt haft rätt att göra de påståenden, som i motiveringen framträdt.

Statsutskottet gifver slutligen en liten vink derom, att dessa »extra anslag måste underkastas hvarje Riksdags förnyade pröfning», och att det således kanhända, att Riksdagen, i fall den så finner skäligh, drager in på anslaget, men emellertid finner sig utskottet icke böra föreslå någon

*Kreditin för
upprätthållan-
de af arméns
pensionskassas
pensionering
m m*
(Fort.)

*Kreditiv för
upprätthållan-
de af arméns
pensionskassas
pensionering*

m. m

(Forts.)

nedsättning. Om ifrågavarande anslag skulle nedsättas, hvad blefve följden? Icke att officerarnes pensioner blefve innehållna; dertill hafva de en fullt laglig rätt. Det har redan hänt icke en utan flera gånger, att anslag, som äro ovilkorligen utgående till det belopp, som af omständigheterna kräfves, i statsregleringen blifvit för lågt upptagna. En brist har då uppkommit, som ärligen ökats och stått kvar, tills den genom Riksdagens anslag blifvit fylld. När därför lagen säger att pensionen skall gå ut, så går den också ut, antingen Riksdagen beviljar medel eller icke. Icke heller i denna del kan jag således fästa något afseende vid hvad statsutskottet yttrat och får således instämna med herr chefen för landtforsvardepartementet och yrka bifall till utskottets hemställan med uteslutande af dess motivering.

Herr von Hedenberg: För mig, såsom militär i tjenst, är det temligen obehagligt att uppträda till försvar för utskottets hemställan i denna punkt, men då jag icke reserverat mig, får jag stå mitt kast. Jag skall emellertid icke blifva vidlyftig. Då de militära myndigheterna, som yttrat sig i frågan, varit af olika tankar, och då uppfattningen hos allmänheten är den, att tjensteåldern möjligen skulle kunna förlängas, har också denna uppfattning gjort sig gällande inom utskottet. Jag får således yrka bifall till utskottets förslag.

Friherre Barnekow: Då jag, liksom den nästföregående talaren, har den uppfattningen, att hela vår armé komme att i ett krig behöfvas, och då man i dessa tider med en viss befogenhet framhåller behovet af att officerarne äro jemförelsevis yngre personer, har jag fått en bestämd åsigt om det nödvändiga i att afskedstagandet eger rum vid tidiga år. Jag har begärt ordet, därför att jag i frågan har någon erfarenhet. Ty för några år tillbaka blef jag af atskilliga personer anmodad att i Riksdagen frambara en motion om pensionsålderns framflyttning. Man fann det vara besynnerligt, att personer vid 50 år i sin fulla kraft skulle erhålla afsked. Jag lofvade att tillsammans med en annan derom anmodad person i Andra Kammaran uträtta saken; vi kommo tillsammans och satte upp en motion, gående derpå ut, att pensionsåldern skulle framflyttas från 50 till 55 års ålder med en respittid till fyllda 58 år. Denna motion blef dock ej framlemnad af det skäl, att då vi togo reda på saken hos davarande krigsministern fingo vi den upplysningen att ingen officer, som vid 50 år erhållit pension, på samma gång i egentlig mening afskedats, utan snarare kan man säga att han öfverflyttas till reserven, afstar 20 proc. af lönen och befrias från tjenstgöring i fredstid. Han står kvar i rullorna öfver krigsmagten och i händelse af krig, är han skyldig till tjenstgöring. Först vid 60 eller 65 års ålder erhåller han afsked med pension utan skyldighet till vidare tjenstgöring. Efter denna förklaring är jag fortfarande af den åsigten, att en framflyttning af pensionsåldern för arméns officerare är olämplig och till skada för arméns duglighet i krig, och det är väl för krig och ej för fred som vi underhålla arméer. På grund af dessa skäl instämmer jag i det af den näst siste talaren gjorda yrkandet.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt och vidare derpå att kammaren, med ogillande af utskottets motivering beträffande denna punkt, skulle bifalla det beslut, hvartill utskottet i punkten kommit; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle bland utskottsbetänkandena sättas främst de, som denna dag bordlagts första gången.

Kammaren åtskildes kl. 9,49 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 29 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 22 i denna månad.

Anmäldes och bordlades lagutskottets utlåtanden och memorial:
 n:o 35, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående skyldighet för enskilde att fullgöra requisitioner för krigsbehof samt att till krigsbruk afstå hästar och fordon;
 n:o 36, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd;
 n:o 37, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 12 § handelsbalken;
 n:o 38, i anledning af Andra Kammarens återremiss af utskottets utlåtande n:o 32 öfver väckt förslag angående ändrad lagstiftning rörande lagfart å afsöndrad lägenhet; samt
 n:o 39, i anledning af väckta motioner om ändrade bestämmelser i fråga om den kommunala rösträtten på landet.

Upplästes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 25, till Konungen, om tillägg till gällande bestämmelser angående saköreslängd.

Föredrogs ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 131, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 24, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i kungörelsen angående uppbörd af afgifter till vissa på ömsesidighet grundade försäkringsanstalter den 22 oktober 1886.

Herr Sjöcrona: Jag tillåter mig föreslå, att detta ärende remitteras till Första Kammarens tredje tillfälliga utskott.

Denna hemställau bifölls.

Föredrogs och hänvisades till konstitutionsutskottet en af herr *Smith* väckt, den 27 i denna månad bordlagd motion, n:o 54, om ändring i §§ 7, 11, 12, 13, 28, 38, 89, 105 och 106 regeringsformen jemte upphäfvande af §§ 15 och 32 i samma grundlag och ändring i § 38 riksdagsordningen.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bankoutskottets den 27 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 8 och Första Kammarens tillfälliga utskotts samma dag bordlagda utlåtande n:o 8.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle uppföras främst de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, och sist de utlåtanden, hvilka blifvit denna dag andra gången bordlagda.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,38 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
